

Høringsuttalelse: Avgiftsreduksjon for øl produsert av småskalabryggerier

Skatteetaten har på vegne av Finansdepartementet sendt på høring forslag om endringer i Stortingets vedtak om avgift på alkohol og i forskrift 11. desember 2001, nr. 1451, om særavgifter. Det foreslås innføring av en differensiert reduksjon av alkoholavgift på øl over 3,7 til og med 4,7 volumprosent alkoholstyrke for mindre bryggerier med årlig produksjon på opp mot 500 000 liter.

Bakgrunnen for forslaget om å endre alkoholavgiftene for øl er, ifølge høringsnotatet, et forslag fra Bryggeri- og drikkevareforeningen (BROD) som ønsker bedre rammebetingelser for bryggerinæringen i Norge, og stimulering til nyetablering av lokal småskalaproduksjon av øl. Det vises til EUs Rådskonklusjon 92/83/EF av 19.10.1992 som skal gi adgang til å redusere alkoholavgiftene med inntil 50 prosent for bryggerier med årlig produsert volum på under 20 millioner liter. Det vises også til eksempler fra Storbritannia og Finland som benytter avgiftsreduksjoner for småskalaproduksjon av øl.

Forslaget til BROD er en trinnvis reduksjon der alkoholavgiftene for øl reduseres med 20 prosent for de første 50 000 literne, 15 prosent for de neste 50 000 literne, 10 prosent for 100 000 til 150 000 liter og 5 prosent for volumer mellom 150 000 og 200 000 liter. Avgiftsreduksjonen skal kun gjelde for småskalabryggerier med en årlig produksjon opp mot 500 000 liter, alle alkoholstyrker medregnet.

Forslaget om en avgiftsreduksjon innebærer en svekkelse av ett av de viktigste virkemidlene i norsk alkoholpolitikk for å begrense omfanget av alkoholrelaterte skader og problemer. Alkoholbruk er blant de viktigste risikofaktorene for helsemessige og sosiale problemer i samfunnet, og ved å redusere alkoholkonsumet, reduseres også de de negative konsekvensene for enkeltpersoner, familier og nærmiljø og for samfunnet som helhet, jf. Babor et al (2010), Giesbrecht et al (2016). I Norge har konsumet av alkohol blitt dempet gjennom et høyt prisnivå og begrenset tilgjengelighet. Tilgjengeligheten blir i første rekke begrenset gjennom bevillingssystemet for salg og skjenking, vinmonopolordningen og begrensninger i salgs- og skjenketider. Prisvirkemidlet omfatter i hovedsak høye særavgifter på alkohol. De alkoholpolitiske virkemidlene er fastsatt i Alkoholoven og begrunnet i helse- og sosialpolitiske hensyn, jf. Folkehelsemeldingen, Meld. St. 19 (2014-2015), avsnitt 3.5.

Det er usikkert hvor stor effekt den foreslåtte endringen kan ha på ølprisene, på ølkonsumet og totalkonsumet av alkohol. Høringsnotatet vurderer ikke slike konsekvenser av endringen. Legges alkoholavgiftene for 2018 til grunn, vil en 20 prosent reduksjon i alkoholavgiftene for øl over 3,7 til og med 4,7 volumprosent gi en utsalgspris som er 5,51 kroner lavere per vareliter, alt annet uendret. En 10 prosent reduksjon i alkoholavgiftene vil gi en utsalgspris som er 2,76 kroner lavere. En reduksjon i alkoholavgiftene for småskalabryggerier vil, som ønsket, kunne gi bedre rammebetingelser i konkurransen med større bryggerier. For å forsvare sin markedsposisjon, kan større bryggerier også redusere prisen på sitt øl noe, slik at ølprisene generelt faller noe. Med en generell nedgang i ølprisene, vil vi forvente en økning i ølkonsumet.

I Rådskonklusjon 92/83/EF av 19.10.1992 gis adgang til å redusere alkoholavgiftene til «små bryggerier som er juridisk og økonomisk uavhengig av andre bryggerier». I forslaget til endringen i særavgiftsforskriften i høringsnotatet blir småskalabryggeri imidlertid kun definert som en virksomhet med en årlig produksjon av øl mindre enn 500 000 liter. Det er derfor usikkert om småskalabryggerier vil kunne ha eiere som også er knyttet til andre, eventuelt større bryggerier. Det kan følgelig tenkes at større bryggerier kan benytte småskalaproduksjon som en eventuell avgiftstilpasning.

Forslaget føyer seg inn i en rekke mindre liberaliseringer av alkoholpolitikken de senere årene. Eksempelvis ble kvoten for avgiftsfri innførsel av alkohol og tobakk endret i 2014, og i 2016 ble det gitt adgang til å selge sider over 4,7 volumprosent alkohol direkte fra produsent. Disse endringene i regelverket for omsetningen av alkohol har blitt begrunnet med hensyn til de reisende eller småskala-produsenter. På samme måte som ovennevnte endringer, bryter forslaget om en avgiftsreduksjon for øl produsert av småskalabryggerier med konsistensen i den restriktive norske alkoholpolitikken som tar sikte på å beskytte folkehelsen.

Referanser

Helse- og omsorgsdepartementet (2015). Meld. St. 19 (2014-2015). *Folkehelsemeldingen — Mestring og muligheter*.

Babor T, Caetano R, Casswell S, et al (2010). *Alcohol - No ordinary commodity. Research and public policy*. Second edition. Oxford: Oxford University Press.

Giesbrecht N, Wettlaufer A, Cukier S, Geddie G, Gonçalves A-H, Reisdorfer E (2016). Do alcohol pricing and availability policies have differential effects on sub-populations? A commentary. *The International Journal of Alcohol and Drug Research*.